

Tekstanalyse af artikler om professor Peter C Gøtzsche, Det Nordiske Cochrane Center, i Dagens Medicin 31. januar 2014 (side 1, 3, 8-10, 12, 13, 16 og 17)

Skrevet af Johnny Boesen, johnny@bedremedicin.dk, <http://www.bedremedicin.dk>
Redigeret af Thorsten Schumann, th_schumann@hotmail.com

Den gode fortælling behøver ikke at være eksplicit; i de bedste fortællinger, både skønlitterære og journalistiske, arbejder man med undertekst, altså det der ikke står skrevet sort på hvidt, men mellem linjerne.

Det er vanskeligt at undgå bias i medicinske forsøg. I sprog er det umuligt.

Hvis man er bevidst om hvordan man bruger den sproglige bias, kan man skrive artikler der ser neutrale ud, og hvor underteksten først opdages ved en sproglig analyse. En analyse, som de færreste foretager; vi læser jo bare hvad der står.

Og det er netop det der sker i artiklerne fra Dagens Medicin. Der er også en meget elegant leder.

Forsiden: PCG har angiveligt flere fjender end venner, og forklaringen kommer i overskriften der konkluderer at PCG er en ulv. Det passer også med brugen af ordene jager alene. Den er den hurtige karakteristisk. Så kan man se ulvebilleder for sig. De små uskyldige får, der får bidt struben over.

Overskriften på den første artikel er ret genial: Gøtzsche versus Gøtzsche. Her har vi altså en person der er i modstrid med sig selv. Måske en person der ser syner eller hører stemmer. Det står der jo ikke direkte, men enhver tænker jo sit, uden at tænke over det.

Nu må vi have en forklaring, og den findes helt tilbage i PCGs barndom.

Måske en fiks ide fra barndommen, der fik ham til at kaste sig over medicin som en frådende ulv? Så får kritikerne ordet, selvfølgelig som anonyme kilder. PCG er, nej det skriver avisen ikke, den er mere smart, den skriver at de anonyme siger, at PCG er demagogisk, unuanceret og dominerende. At PCG sviner andre til i diskussioner, og at de ikke orker at være i ordkrig med ham. PCG fyrer en bazooka af mod alt og alle, ifølge endnu en anonym kilde.

Og selv PCGs støtter er angiveligt ved at have fået nok.

Den lille ulveunge, der var nysgerrig, har altså udviklet sig til en rigtig styg ulv. Indtil videre er der ikke noget belæg for den påstand, men nu er vi blevet nysgerrige: Det må der da være en god forklaring på.

Den får vi ikke lige nu. Vi skal en tur omkring PCGs barndom, der selvfølgelig ikke var så harmonisk, som den kunne være. Det er tilsyneladende vigtigt for historien, at PCG valgte navnet Gøtzsche. Ellers var der ingen grund til at gøre så meget ud af at fortælle om det. Måske er PCG i virkeligheden sådan en, der ikke vil have et almindeligt efternavn. Der ligger mere i den barndom. PCG var ude for nogle dårlige oplevelser med medicin. Det understøtter meget godt, hvad der tidligere blev fortalt om medicin og barndom.

Så introduceres PCGs bog her, uden nærmere omtale end den foromtale, vi har fået af PCG i artiklen indtil videre. Det eneste der nævnes fra den er titlen, som jo godt kan læses som både konfrontatorisk og unuanceret.

Endelig, nu hvor vi har fået sat den rigtige ramme om historien, kan der så blive plads til at fortælle noget faktisk, om PCGs arbejde i industrien og om hans baggrund for at blive læge og oprettelsen af

Cochrane Centret. Det er meget neutralt fortalt. Så kommer der lidt med konen og børnene, også forholdsvis neutralt.

Så kommer der en personalesag med Ole Olsen; gad vide hvorfor den er vigtig at få frem. Her er der endelig en navngiven, kritisk kilde, men en kritik PCG af gode grunde ikke kan udtale sig offentligt om.

Så kommer afsnittet om mammografi. Ingen facts, men en uimodsagt udtalelse af Niels Kroman. Der er en faktaboks, der fortæller, at bogen om screening fra 2012 stort set kan summeres op til, at screening for brystkræft kun har skadelige virkninger. Det er lige at stramme konklusionen i bogen, men den stramning støtter jo Kromans udtalelser, og den viser, angiveligt som fakta, at der vist lige er lidt rigeligt ulv i den Peter.

Den samme stramning er foretaget i omtalen af kronikken fra 2014 i faktaboksen, og der er ikke belæg for den stramning, men den understøtter igen de udokumenterede påstande i artiklen.

Så kommer der en perle af en journalistisk sætning, efter at Kroman har fyret sine påstande af: "En ting er at Gøtzsche i lang tid har diskuteret højlydt og konfrontatorisk med tilhængere af mammografiscreening." Her bliver Kromans opfattelse ophøjet til journalistens (den objektive journalists) opfattelse. Så nu fik vi slået det fast.

Og derefter er der "mange", der mener noget om tonen i PCGs kronik. Her bliver det fremstillet som om PCG påstår noget i kronikken, som PCG faktisk ikke påstod, og at PCG så senere skulle præcisere, hvad han mente. Men den forkerte fremstilling understøttes af den strammede faktaboks fra før. Så artikel og faktaboks understøtter hinanden; men ikke på et korrekt grundlag.

PCGs tennismakker har sikkert fortalt meget om ham, og det er jo meget interessant, at avisen har valgt at lægge vægt på eksemplet med at øve server i tennis. Så kan man jo selv om, hvordan det skal fortolkes.

Til sidst nævnes i forbifarten, at PCG er et omsorgsfuldt familiemenneske, men det fortælles ikke i detaljer, sådan som med tennisserverne

Nu er vi snart ved at få et billede af den stygge ulv. Ikke på et eneste punkt har kritikken bygget på noget faktisk, men på andres oplevelser. Ikke på at de har bevist, at PCG har sagt noget forkert eller har lavet dårligt videnskabeligt arbejde. Det burde jo ellers være let at finde, når der er tale om en person med de egenskaber, PCG angiveligt har. Mon ikke sådan en person ville dumme sig på skrift? Det er der åbenbart ingen eksempler på. Men så kan man jo bare lave en karakteristik baseret på andres opfattelser.

Diskussionen om kronikken ender med, at PCG "alligevel" holder fast. Som om der er noget galt i at holde fast i noget, der er rigtigt, indtil det modsatte er bevist. Og PCG bliver ved og ved og ved, står der som overskrift til det næste afsnit. Selv om det er underforstået, med det vi indtil videre har fået fortalt, at det burde han nok ikke gøre. Sådan en Spørge-Jørgen!

Nu skal der snart komme noget positivt i artiklen igen, for ellers er den i fare for at tippe over fra at være såkaldt objektiv. Så nu skal vi over til støtterne. De udtaler sig positivt, men der skal lige lidt forbehold med. Ganske små forbehold, men de skal med, for vi fik jo allerede at vide i starten af artiklen, at "den konfrontatoriske stil er begyndt at blive hans egen modstander, mener både hans kritikere og hans tilhængere" (altså ikke bare nogle af kritikere og nogle af tilhængerne, men dem alle sammen).

PCGs kommentar til, at han nok er blevet skarpere med årene, er dog tilsyneladende loyalt gengivet af journalisten. Så kommer PCG med en overvejelse, om at han måske skulle være mere forsigtig, når han

formulerer sig. Interessant perspektiv når det nu forholder sig sådan at man skal formulere sig så skarpt som muligt; ellers trænger man ikke igennem. Videnskab er skarp, sådan er det. Spin er uldent. Konfrontatorisk er et underligt ord; det indebærer, at den, der siger nej til den behagelige historie, ikke opfører sig ordentligt. Når en psykiater giver stærk nervemedicin til små børn, skal man selvfølgelig ikke sige, at det måske ikke er så godt. Man skal sige, at det er fuldstændig vanvittigt, hvis man altså kan dokumentere det. Men man skal aldrig pakke dokumenterede facts ind i vat. Der er bare én ting, man skal være opmærksom på, og det er, at alt hvad man siger, bliver fortolket af modtageren, og at alt, hvad der kan misforstås, vil blive misforstået. Så det handler ikke om at være forsigtig, tværtimod. Det handler om at formulere sig så tydeligt og præcist, at det ikke kan misforstås. Det kan stadig ødelægge den gode stemning, men hvis den gode stemning er, at det er skønt, at 450.000 danskere er på lykkepiller, så er det nødvendigt, at nogen tør ødelægge den stemning. Og det er nemmere og langt mere effektivt at punktere en oppustet ballon ved at stikke en nål i den end ved at skyde efter den med vatlugler. PCG er altid meget tydelig i sine diskussioner, og det var han også i sin fremlæggelse af bogen og i TV-debatten med en skræmt psykiater, og det er rigtig godt.

Tilbage til artiklen.

Så holder ulven "foredrag - ikke mindst med udgangspunkt i sin nye bog". Det er også en journalistisk perle. Hvor mange foredrag har PCG holdt gennem årene? Men mon ikke foredragene om bogen udgør en ganske lille brøkdelt? Det handler jo ikke, som man kunne forledes til at tro, om, at foredragene især har til formål at promovere bogen.

Så skal vi have en konflikt med industrien. Her optræder begrebet "industrien" som én aktør med én mening. Der er altså implicit en samlet industri, der er imod PCG. En debat med PCG er aldrig frugtbar, mener den enige industri angiveligt, og den vil altid tabe debatten. Det er jo meget interessant: Industrien vil ikke debattere med en mand, der kan vinde diskussionen. Denne industri beskylder PCG for at beskyldte industrien for at være kriminel, påstås det i artiklen. Artiklen glemmer lige at nævne, at PCG har dokumenteret sine påstande. Det afsnit er rent spin fra industriens side, og har kun belæg i "en højtstående person i medicinalindustrien". Igen brug af anonyme kilder, der bliver ophøjet til sandhedsvidner.

Margrethe Niensens udtalelse, sådan som den er citeret i artiklen, virker positiv. Men tag så et kig øverst på side 17. Her har avisen klippet i udtalelsen, så nu står der: "Generelt får man det lidt nemmere, hvis man kommer folk i møde og søger et kompromis. Men sådan er Peter ikke." Hvis man kun læser det forkortede citat, så kan det opfattes både positivt og negativt. Men set i lyset af, hvad der ellers er blevet påstået i artiklen indtil videre, vil det nok blive opfattet som en negativ udtalelse. Det er endnu et godt journalisttrick.

Så blev vi endelig færdige med artiklen. Og nu fordøjer vi den så lidt. Vi har altså her en mand, der er en slags ulv, der er konfrontatorisk og umulig at diskutere med. Han har flere fjender end venner og er ikke en, der er nem at samarbejde med, bare spørg Ole Olsen. Han er sådan en ulvetype, den ensomme ulv, en der går solo: Han spiller golf. Her er den direkte fortolkning af billedet, citeret fra artiklen: "SOLOSPIL. Når Peter Gøtzsche slår nogle kæmpeslag, efterlader det ham ofte isoleret. Og selv om slagene bliver større med alderen, så [bliver] erkendelsen af, at det er hårdt at stå alene, det også." Solospiller, det passer meget fint med, at han også kan finde på at koncentrere sig om serve-esser. Der signaleres noget overklasse her: Golf, tennis, Nordsjælland, valget af et ikke helt almindeligt efternavn. Hvorfor er det så vigtigt for avisen at få de detaljer med? De har jo intet at gøre med medicin. Vi har altså her en overklasse-ulv, der står meget alene i sin kamp, som i øvrigt nok er en Gøtzsche versus Gøtzsche-kamp.

Det er noget af det, vi lærer her; det står mere eller mindre i artiklen. Der står ikke noget om, at PCG er en internationalt respekteret forsker, der står bag et væld af videnskabelige artikler, der er offentliggjort i de mest indflydelsesrige videnskabelige artikler i verden. Der står intet om alle de mange læger, der bakker PCG op, men ikke tør sige det. PCG står med andre ord nærmest helt alene i en mærkelig kamp, der måske skyldes nogle oplevelser i hans barndom.

Der er heldigvis et par artikler mere, der kan belyse sagen.

Den første præsenteres med titlen "Kontroversiel bog sælger godt". Her bliver det allerede fra starten fastslået, at bogen er kontroversiel. Man kunne jo have brugt et andet tillægsord, fx banebrydende, kritisk, afslørende, men kontroversiel er et godt ord. Det bliver forbundet med provokerende, og vi ved jo godt, at de provokerende typer, fx bandemedlemmer fra Brønshøj, ikke er specielt sympatiske. Kontroversiel passer også rigtig godt til den første artikel, så bogen beviser, fordi den bliver klassificeret som kontroversiel, at der er noget om artiklen.

Men bogen sælger godt. Den kendsgerning kan Dagens Medicin alligevel ikke komme uden om. Det er fedt for en journalist at kunne indlede en artikel med en konflikt; det giver læserne større appetit på resten af burgeren.

Forlaget er meget positivt. Nu ender historien hurtigt med at blive for positiv, så vi skal lige have lidt modvægt til sidst. Den sælger jo slet ikke så godt som Henrik Dahl og Mattias Tesfaye. Her glemmer man lige at sammenligne, hvor længe de to forfattere har været på markedet, og hvor hurtigt deres bøger når op på 10.000 eksemplarer.

Så PCGs kontroversielle bog er måske ikke så populær endda. På det enorme engelsksprogede marked har den da også kun solgt 1000 eksemplarer.

Så meget om bogen. Så kan vi selv drage vores slutninger.

Men det er da altid noget, at de ikke sammenligner den med salgshallene for Matador.

Den sidste af de tre artikler er også interessant.

Tallet tre er i det hele taget interessant, når man fortæller. Der var tre små grise og den store stygge ulv. Anders And har tre nevøer, Andersine har tre niecer, feen i eventyret giver dig tre ønsker, og i journalistikkens verden er tre tæt på at være en sandhed. Du finder en case, en god historie med helte og skurke, og læseren siger mnja, men det kan jo bare være et tilfælde. Så finder du en til af samme slags, og læseren bliver i tvivl, om det virkelig kan være et tilfælde. Men så fyrer du case nummer tre af, og så siger læseren, at det kan sgu ikke være et tilfælde. Bruger du fire eller flere cases, falder læseren i søvn, for han er overbevist efter de tre. Der er tre hunde i Fyrtøjet, der er tre brødre i Klods Hans - og ham, der får prinsessen, kaster i øvrigt mudder i hovedet på alle oldermændene, der skriver alting ned.

Men artikel tre er så den sidste af de tre, og den er heller ikke skrevet af Klods Hans. Tilbage til den:

Den starter med overskriften, for lige at sætte rammen: "Riget: Cochrane kunne godt ligge andre steder end hos os"

Hvad er underteksten? Prøv at forestille dig at du siger til din kone eller en af dine døtre: Du kunne godt bo et andet sted end hos os. Hvordan skal man fortolke underteksten? Mange ville nok fortolke den som en pæn måde at sige FLYT! på.

Alle kunne jo bo et andet sted end hvor de gør. Det er jo banalt.

Og PCG er endda velkommen til at gøre det, siger Jannik Hilsted.

Her er underteksten + den nye undertekst: FLYT! FLYT!

Det Nordiske Cochrane Center er et vedhæng til Riget. Vedhæng? Nu er det jo Dagens Medicin, og læserne kommer nok uvilkårligt til at tænke på vedhæng i medicinsk sammenhæng: en blindtarm. En del af kroppen der kan føre til døden, hvis den ikke fjernes. Det er sådan en del, der kan blive syg, og som skal fjernes, for at patienten overlever.

Ingen har bedt om en blindtarm, og Riget bad heller ikke om Cochrane.

Nu har vi sat rammen. Det er en blindtarm, vi ikke lige umiddelbart kan komme af med, rent administrativt, men den må meget gerne forsvinde.

Så skal vi lige have lidt balance i artiklen. En administrator vil gerne have, at I flytter; formanden for 100 professorer bakker op om Cochrane. Så endte historien alligevel godt, i den sidste artikel, og så opfylder de tre artikler også ordsproget, at tredje gang er lykkens gang.

Det var den hurtige analyse af de tre artikler og hvad de kommunikerer. Hvad der egentlig bliver kommunikeret, kan man altid diskutere, så man kan ikke rigtig bruge analysen til noget cool fact. Men man kan være opmærksom på, at artiklerne kan forstås på den måde.

Dagens Medicin har selvfølgelig en agenda med flere punkter. Den lever af annoncer fra industrien, den lever af, at lægerne læser avisen, og den lever af at være aktuel. Fair nok, det kan vi godt regne ud. Industrien skal ikke skræmmes væk, og det skal lægerne heller ikke, ellers venter der fyringer forude. Den er ikke kritisk over for hverken industri eller læger. Selvfølgelig med de få undtagelser der skal til for at gøre avisen troværdig. Men generelt: Den støtter industrien, og den støtter lægerne i almindelighed.

Til sidst: Lederen i avisen er også interessant på sin egen, subtile måde.

Overskriften siger intet.

Lederen starter med at beundre PCGs mod, og fortæller så, at PCG er lige så populær som Voldemort. Hvordan den undersøgelse er foretaget, og hvilke konfidensintervaller den kom ud med, er ufortalt. PCG har lagt nye alen til sin upopularitet (her siger man implicit, at han har en upopularitet i forvejen), og har ophidset sine psykiatriske kolleger (som har travlt med at fortælle, at PCG netop ikke er en psykiatrisk kollega).

Men sådan er verden, ifølge lederen.

PCG er en person, man kan elske eller hade. Og PCG argumenterer med en ubehagelig kraft.

En behagelig kraft ville måske være bedre? Videnskaben er jo nogle gange ubehagelig. Det er ikke sjovt at opdage, at solnedgangen er en jordopgang. Pissesynd for de små børn der får at vide, at julemanden ikke findes.

PCG er på offentligt korstog. Et korstog slår andre mennesker ihjel, og PCG gør det endda på det offentliges regning. Hertil kommer, at korstog er noget, der hører middelalderen til.

Får det mon staten til at ryste på hånden?

Det gør det nok ikke endnu, for sundhedsministeren er folkesocialist! Så har vi vist fået sat helte og skurke på plads. Det er vigtigt, hvilken farve sundhedsministeren har, det er åbenbart farven, der afgør, om PCGs argumenter er gyldige.

Og så kommer cliff-hangeren lige til sidst: Lige om hjørnet lurder en blå og industrivenlig regering.

Så er fortællingen på plads. Her kommer det korte resumé:

Der var engang en frygtelig ulv, der hed Peter. Han var demagogisk og konfronterende, og i splid med sig selv, og den folkesocialistiske sundhedsminister kunne ikke stoppe ham. Heldigvis kom der en ny regering i det lille land. Den var blå, og de blå jægere var meget bedre til at lure ulven af ...

Og således blev vi klogere af tre artikler i Dagens Medicin.

Det er kendetegnende for hele den her debat, at den bygger på facts versus holdninger. PCG præsenterer nogle facts, og hvis de facts var forkerte, var det jo den nemmeste sag i verden at skyde dem ned. Så havde man haft en saglig diskussion. Men de facts, du præsenterer, fortæller en ubehagelig historie, og den skaber frygt hos dine modstandere, der ikke kan tilbagevise dine facts med andre facts. I stedet prøver de at slå budbringeren ihjel, så den salige fred igen kan opnås